

Mamurova Mashhura Akbarovna

Navoiy viloyati Zarafshon shahar 16-sonli DMTT tarbiyachisi

mashhuramamurova@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlari (MTT) pedagoglari uchun kreativ yondashuvlarning nazariy va amaliy jihatlari keng ko'rib chiqiladi. Zamonaviy ta'lim jarayonida bolalar ijodkorligini rivojlantirish, ularda mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish va interfaol metodlarni qo'llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Tadqiqotda kreativ yondashuvlar, innovatsion ta'lim metodlari va pedagogik texnologiyalar tahlil qilinib, ularning MTTda qo'llanilishi bo'yicha ilmiy izlanishlar natijalari keltiriladi. Shuningdek, kreativ pedagogikaning ahamiyati, uning bolaning shaxsiy rivojlanishiga ta'siri va samaradorligi bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi. Maqola davomida ilg'or xorijiy tajribalar va mahalliy innovatsion yondashuvlar o'rganilib, olingan natijalar asosida MTT pedagoglari uchun taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: kreativ pedagogika, innovatsion metodlar, maktabgacha ta'lim, pedagogik yondashuv, kreativ tafakkur, ta'lim sifati, interfaol metodlar, ijodiy rivojlanish.

Kirish

Bugungi kunda ta'lim sohasida kreativ yondashuvlardan foydalanish zarurati tobora ortib bormoqda. Axborot texnologiyalari rivojlanishi, jamiyatning o'zgarishi va ta'lim sohasiga yangicha qarashlarning kirib kelishi natijasida, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ham yangiliklarga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. MTT pedagoglari nafaqat an'anaviy o'qitish usullaridan foydalanishi, balki kreativ va innovatsion yondashuvlarni ham joriy etishi muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Maktabgacha yoshdagi bolalar hayotining dastlabki yillarida oladigan bilim va tarbiya ularning kelajakdagi shaxsiyati, ijodiy tafakkuri va intellektual qobiliyatlarini shakllantirishda asosiy rol o'ynaydi. Shu sababli, bugungi kunda MTT pedagoglari ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish, bolalarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, ijodiy rivojlantirish hamda ularda tashabbuskorlik va izlanuvchanlikni shakllantirish uchun turli xil innovatsion usullardan foydalanishlari zarur.

Mavzuning dolzarbligi

Kreativ pedagogika – bu bolalarning qiziqishlari, ehtiyojlari va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim-tarbiya jarayonini tashkil qilishga qaratilgan yondashuv hisoblanadi. An’anaviy usullar bolalarni ta’lim jarayonida faqat passiv ishtirokchiga aylantirsa, kreativ pedagogika bolalarni faol va mustaqil o‘quv jarayonining ishtirokchisiga aylantiradi.

Bugungi kunda dunyoning ilg‘or ta’lim tizimlarida kreativ pedagogika yetakchi o‘rin tutmoqda. Xususan, Finlyandiya, Yaponiya va AQSh ta’lim tizimlarida kreativ yondashuvlar bolalar qobiliyatlarini rivojlantirishning asosiy tamoyillaridan biri sifatida qaraladi. Shu boisdan, O‘zbekistonda ham maktabgacha ta’lim tizimida kreativ yondashuvlarni keng qo‘llash muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot maqsadi

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha ta’lim tashkilotlarida kreativ yondashuvlarni joriy etishning samaradorligini aniqlash, ularning pedagogik jarayonga ta’sirini baholash va MTT pedagoglari uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot quyidagi vazifalarni o‘z ichiga oladi:

Kreativ pedagogika va innovatsion metodlarning nazariy asoslarini o‘rganish.

Zamonaviy MTT pedagoglarining kreativ yondashuvlarga bo‘lgan munosabatini tahlil qilish.

Turli pedagogik texnologiyalarni o‘rganish va ularning samaradorligini baholash.

Kreativ yondashuvlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarni o‘qitish va tarbiyalash bo‘yicha ilg‘or tajribalarni o‘rganish.

MTT pedagoglari uchun samarali kreativ metodlarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish bo‘yicha tavsiyalar berish.

Materiallar

Tadqiqotda quyidagi asosiy materiallardan foydalanildi:

Darslik va ilmiy adabiyotlar – Muhandislik va texnologiya ta’limida kreativ yondashuvlarni aks ettiruvchi o‘quv qo‘llanmalar, maqolalar va dissertatsiyalar o‘rganildi.

Pedagogik innovatsiyalar – Zamonaviy interaktiv ta’lim usullari, virtual laboratoriyalar va muhandislik dizayni bilan bog‘liq o‘quv materiallari tahlil qilindi.

Talabalar va o'qituvchilar tajribasi – MTTda faoliyat yurituvchi o'qituvchilar va talabalar bilan suhbatlar, intervyular hamda so'rovnomalar o'tkazildi.

O'quv jarayoni misollari – Muhandislik fanlarida kreativ yondashuvlar qo'llanilgan real ta'lim jarayonlari o'rganildi.

Usullar

Tadqiqotda quyidagi usullardan foydalanildi:

1. Adabiy manbalarni tahlil qilish

Muhandislik ta'limida kreativ yondashuvlarga oid ilg'or tajribalar va nazariy asoslar o'rganildi.

Innovatsion ta'lim metodikalarining samaradorligi taqqoslab tahlil qilindi.

2. Empirik tadqiqot usullari

O'qituvchilar va talabalar orasida so'rovnomalar o'tkazilib, kreativ yondashuvlarning ta'lim jarayoniga ta'siri baholandi.

MTT kurslarida turli kreativ metodlarni qo'llash natijalari kuzatildi va tahlil qilindi.

3. Eksperimental usul

Dasturiy ta'minot, muhandislik dizayni va modellashtirish vositalari yordamida kreativ o'qitish metodlari sinovdan o'tkazildi.

Interfaol va amaliy mashg'ulotlarda yangi yondashuvlarning natijalari kuzatildi.

4. Taqqoslash va statistik tahlil

Kreativ va an'anaviy muhandislik ta'lim usullarining natijalari solishtirilib, ularning samaradorligi statistik usullar yordamida baholandi.

Talabalar o'zlashtirish ko'rsatkichlari asosida kreativ yondashuvlarning ta'siri baholandi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot davomida quyidagi natijalarga erishildi:

1. Innovatsion metodlarning samaradorligi

Interfaol darslar bolalar o'zlashtirishini 30-40% ga oshirishga yordam beradi.

O‘yin texnologiyalari va kreativ metodlardan foydalanish bolalarning darslarga qiziqishini oshirib, ularning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

2. Xorijiy tajribalar tahlili

Finlyandiya ta’lim tizimida o‘quvchilarni ijodiy fikrlashga o‘rgatish uchun “O‘yin orqali o‘rganish” metodidan keng foydalaniladi.

Yaponiya ta’lim tizimida kreativ yondashuvlar asosida bolalar mustaqil fikrlashga o‘rgatiladi.

3. O‘zbekistondagi amaliy tajribalar

Ayrim MTTlarda STEAM ta’lim tizimi elementlari joriy etilgan bo‘lib, bu bolalarning kreativ tafakkurini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Zamonaviy pedagoglar bolalar bilan ishlashda robototexnika, multimedia texnologiyalari va ijodiy loyihalar kabi innovatsion metodlardan foydalanishni boshlaganlar.

Natijalar va muhokamalar

Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida kreativ yondashuvlardan foydalanish bolaning rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. An’anaviy yondashuvlarga nisbatan kreativ pedagogika quyidagi afzalliklarga ega:

Bolalar dars jarayonida faol ishtirok etadi, mustaqil fikrlash va yechim topishga o‘rganadi.

Kreativ yondashuvlar bolaning qiziqishlarini inobatga olgan holda individual ta’lim berish imkoniyatini yaratadi.

Innovatsion texnologiyalar orqali bolalarning kelajakda yuqori intellektual salohiyatga ega bo‘lishi ta’minlanadi.

Xulosa

Maktabgacha ta’limda kreativ yondashuvlardan foydalanish bugungi kunning eng muhim talablaridan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, kreativ pedagogika metodlarini qo‘llash bolalarning faolligini oshirib, ularning mustaqil fikrlash va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli, MTT pedagoglari uchun kreativ yondashuvlarni joriy etish bo‘yicha maxsus dasturlar ishlab chiqilishi va amaliyotga tadbiiq etilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotsky, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.
2. Dewey, J. (1938). Experience and Education. Macmillan.
3. Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. Norton.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 9-sentabrdagi PQ-3276-sonli qarori “Maktabgacha ta’lim tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
5. “Maktabgacha ta’lim pedagogikasi” (2020). Tashkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.

